

UCHWAŁA NR XLV.440.2024

Rady Gminy Majdan Królewski

z dnia 23 stycznia 2024 r.

w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Majdan Królewski na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j.: Dz.U.z 2023 r. poz. 40 z póź. zm.) w związku art. 6. ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z póź. zm.) Rada Gminy Majdan Królewski uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Majdan Królewski lata 2024-2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Majdan Królewski.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy – Waldemar Kamiński

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLV.440.2024

Rady Gminy Majdan Królewski

z dnia 23 stycznia 2024r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ DLA GMINY MAJDAN
KRÓLEWSKI
NA LATA 2024-2026**

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domową można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

Ustawa definiuje również **osoby doznające przemocy** domowej. W rozumieniu obowiązujących przepisów osoby, wobec których jest stosowana przemoc domowa, to:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni;
- i) małoletni będący świadkami przemocy domowej.

W rozumieniu przepisów ustawy osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wskazanych w ustawie jako osoby doznające przemocy, a z kolei świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Należy również zaznaczyć, że małoletni, będący świadkiem przemocy domowej, automatycznie otrzyma status osoby doznającej przemocy.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Odwołując się m.in. do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, można wyróżnić następujące podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i cyberprzemoc**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy
fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub uzyskania samodzielności finansowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
cyberprzemoc	działania i zaniechania istotnie naruszające prywatność lub wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy w rodzinie bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Ofiarami przemocy domowej są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby z niepełnosprawnościami i ludzie starsi. Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ustawie działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Ustawa określa, że podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i **nie wymaga zgody** osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” należy do zadań grup diagnostyczno-pomocowych, którym przepisy przyznają kompetencje m.in. do występowania do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych albo programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. Wobec osób uczestniczących w procedurze „Niebieskiej Karty” przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury grupy diagnostyczno-pomocowe prowadzą działania monitorujące, polegające w szczególności na analizie i ocenie sytuacji tych osób.

W 2020 roku dzięki nowelizacji przepisów Policja otrzymała narzędzia do skuteczniejszej walki z osobami stosującymi przemoc domową. Obecnie policjanci mają możliwość wydać osobie stosującej przemoc **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub **zakazu zbliżania się**

do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Te nakazy lub zakazy mogą być wydane łącznie i obowiązują od momentu ich wydania.

Policjanci mają także prawo wydać nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy (w szczególności w wyniku zgłoszenia przez osobę doznającą przemocy, kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków).

Przepisy mówią, że osobie, wobec której wydany zostanie nakaz lub zakaz przysługuje prawo zabrania ze sobą jedynie przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących jej własnością zwierząt domowych. Ma także jednorazową możliwość zabrania z mieszkania w późniejszym terminie mienia stanowiącego jej własność, w obecności policjanta i po uzgodnieniu terminu z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie.

3. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Majdan Królewski na lata 2024-2026 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

4. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MAJDAN KRÓLEWSKI

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy domowej.

Na terenie Gminy Majdan Królewski przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Ofiarami przemocy domowej są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Ofiara przemocy, jeżeli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemoc.

5. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE MAJDAN KRÓLEWSKI

Zasoby Gminy Majdan Królewski w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Majdanie Królewskim,
 - Posterunek Policji w Majdanie Królewskim,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Majdanie Królewskim,
 - Ośrodek Zdrowia w Majdanie Królewskim,
 - Dyrektorzy wraz z kadrą pedagogiczną szkół podstawowych i przedszkoli
 - Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia , parafie
 - Gminny Ośrodek Kultury w Majdanie Królewskim,
 - Kluby sportowe,

W myśl nowelizacji przepisów ustawy o przeciwdziałania przemocy, w celu dokonania

diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, zespół interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- realizacja procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty” pod jej nieobecność;
- realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub w programach psychologiczno-terapeutycznych;
- występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.
- monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty”;
- zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”;
- dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”,
 - wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
- informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

6. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Majdan Królewski na lata 2024-2026. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia w jego realizacji, przedsięwzięcia oraz działania, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- niechęć do współpracy osób stosujących przemoc,
- ograniczone możliwości izolowania sprawców przemocy,
- trudności spowodowane ograniczeniami związanymi z pandemią Covid-19,
- ograniczony budżet gminy.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- diagnozowanie zjawiska przemocy domowej poprzez przeprowadzenie i opracowanie badań ankietowych,
- stosowanie procedury Niebieskiej Karty,
- kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- współpraca oraz wymiana informacji z innymi służbami, m.in. z Policją,
- prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z zakresu agresji i przemocy,
- rozpowszechnianie baz danych, informatorów na temat podmiotów udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy i osobom stosującym przemoc domową,
- upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania specjalistycznej pomocy,
- wymiana doświadczeń i informacji z podmiotami oraz przedstawicielami instytucji zaangażowanych w profilaktykę antyprzemocową lub łagodzącą jej skutki.
- podejmowanie lub kontynuacja współpracy z podmiotami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych,
- zapewnienie osobom dotkniętym problemem przemocy domowej większego dostępu

do poradnictwa rodzinnego, prawnego, terapeutycznego,

- realizacja pracy socjalnej z rodzinami w kryzysie,
- kontynuowanie działań profilaktycznych uwrażliwiających dzieci i młodzież na problemy przemocy, w tym cyberprzemocy,
- kontynuowanie wsparcia rodzin, w tym rodzin z dziećmi przez specjalistów (psycholog, asystent rodziny)
- podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej przez osoby działające w tym obszarze,
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami parafii w zakresie prowadzenia edukacji na temat zjawiska przemocy domowej,
- edukowanie mieszkańców w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- uwrażliwianie członków lokalnej społeczności na zjawisko przemocy.

7.CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Majdan Królewski na lata 2024- 2026, jest następujący:

Podejmowanie działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy domowej skierowanych do mieszkańców gminy Majdan Królewski oraz doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub zagrożonych przemocą domową, jak również osób stosujących przemoc domową.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań:

- Cel operacyjny 1.: pomoc osobom i rodzinom doznającym przemocy lub zagrożonym przemocą,
- Cel operacyjny 2.: prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy domowej,
- Cel operacyjny 3.: doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej,
- Cel operacyjny 4: współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy.

8.REALIZACJA PROGRAMU - MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań Programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- bieżące korygowanie nieprawidłowości w realizacji Programu,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej. Pozwoli ona na podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

9.FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Majdan Królewski na lata 2024-2026 będą środki budżetu Gminy Majdan Królewski, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.